

Utvalget for fremtidens fellesskole

Saksbehandler	Silje Sturød Dale
Vår dato	15.04.2026
Vår referanse	2025/430
Deres dato	
Deres referanse	

FUG sitt skriftlig innspill etter referansegruppemøte 10.april 2026

Innledningsvis vil vi vise til opplæringsloven § 10-4, som er tydelig på at foreldre og elever er forpliktende parter i skolen, og at skole–hjem-samarbeidet og partenes medvirkning er en del av skolens kjerneoppdrag. For FUG er dette en viktig presisering. Et godt og tillitsfullt samarbeid mellom skole og hjem er ikke et tillegg eller et ekstra tiltak, men en grunnleggende forutsetning for å lykkes både med elevenes læring og med fellesskapsbyggingen i fellesskolen. Foreldrene må derfor tas aktivt med i samspillet med elever, lærere, skoleledelse og andre yrkesgrupper ikke bare som støttespillere, men som en del av partene og løsningen på skolens komplekse oppdrag.

1. Skolens doble oppdrag

FUG støtter tekstens beskrivelse av at dannings og utdanning er gjensidig avhengige, og at skolens mandat ikke kan reduseres til kun faglige prestasjoner eller målbare læringsutbytter. Det er positivt at dannings forstås som noe som skjer i samspill, i relasjoner, fellesskap og i møte med andre.

Samtidig savner FUG en tydeligere plassering av foreldrene og hjemmet i skolens dannelsesoppdrag. Danning er ikke kun skolens ansvar, men et felles samfunnsansvar som bæres av alle voksne rundt barn og unge. Hjemmet og skolen er de to viktigste utviklingsarenaene i barns liv, og samarbeidet mellom disse har en selvstendig betydning for barns læring, trivsel og sosiale utvikling. Når dannings beskrives som noe som utvikles i samhandling, mener FUG derfor at skole–hjem-samarbeidet bør framstå som en aktiv medspiller og ikke kun som en ytre ramme. Foreldre er barnets viktigste omsorgspersoner og har en sentral rolle i utviklingen av barnets verdigrunnlag, holdninger og sosiale kompetanse.

Fra et foreldreperspektiv mener FUG videre at teksten bør tydeliggjøre at mangfold blant både elever og foreldre ikke er et hinder for dannings, men en ressurs. Ulike erfaringer, livssituasjoner og kulturelle referanser gir perspektiver som kan bidra til et rikere og mer inkluderende fellesskap. Skolens arbeid med dannings må derfor ta utgangspunkt i og bygge videre på det elevene og familiene allerede bringer med seg, og anerkjenne dette som verdifullt. På denne måten kan skolen fungere som en

FORELDREUTVALGET FOR GRUNNOPPLÆRINGEN

døråpner til nye erfaringer og fellesskap, uten å ta bort verdien av det hjemmene allerede liker, mestrer og verdsetter.

Kompetansebegrepet

Når det gjelder kompetansebegrepet, deler FUG utvalgets forståelse av at kompetanse i skolen må forstås bredt, i tråd med læreplanens definisjon. Kompetanse bør ikke snevres inn til målbare eller kortsiktige ferdigheter, men forstås som elevers helhetlige utvikling både faglig, sosial og menneskelig over tid. Skolen må ha rom for prøving, feiling og læring med ulik progresjon. FUG er samtidig bekymret for at et snevert kompetansebegrep i praksis kan bidra til økt press på elever, redusere rommet for ulik utvikling, svekke anerkjennelsen av mangfold og gi færre mestringsopplevelser. Over tid kan dette føre til økt risiko for skolefravær og utenforskap.

Hvordan kommuniserer teksten?

Et overordnet spørsmål når det gjelder hvordan teksten kommuniserer, er hvem teksten primært er ment å kommunisere med. Svaret på dette er avgjørende for om teksten oppleves som tilgjengelig og treffsikker. Vårt inntrykk er at teksten fremstår som solid og grundig, med tydelige prinsipper og gode begrunnelser for hvorfor skolens samfunnsoppdrag er bredere enn faglige prestasjoner og måling alene. Samtidig kan teksten vinne på et tydeligere formidlingsgrep, for eksempel gjennom kortere oppsummeringer og klarere hovedpoeng tidlig i hvert kapittel og delkapittel. Dette kan gjøre innholdet mer tilgjengelig, særlig for foreldre og praksisfeltet, uten å gå på bekostning av faglig tyngde.

2. Fellesskolen bygger fellesskap

FUG er i hovedsak enig i beskrivelsen av fellesskolen som en sentral fellesskapsarena og en viktig bærebjelke i samfunnet. Det er særlig positivt at teksten vektlegger felles verdier, felles referanserammer og fellesskolens rolle i å bygge tillit og demokrati.

Samtidig vil vi understreke at fellesskap handler om mer enn sosial og kulturell bakgrunn. Fellesskapet må også romme ulike forutsetninger, funksjonsnivå og behov. En fellesskole må ha plass til alle elever. FUGs foreldreundersøkelse om samarbeid når elever har behov for ekstra oppfølging viser dessverre at ikke alle elever opplever å være inkludert i fellesskapet, og at elever som har behov for ekstra støtte er særlig sårbare ([FUG nov.2025](#) s. 34)

FUG ønsker også å løfte fram at fellesskolen er en av få arenaer der foreldre møtes på tvers av sosiale og kulturelle skillelinjer. Foreldre er ikke bare støttespillere for egne barn, men også medskapere av klasse- og skolefellesskap. Skal fellesskolen fungere som en inkluderende fellesskapsarena mener FUG at foreldrene tydeligere

bør omtales som en del av dette fellesskapsprosjektet, på linje med elever, lærere og øvrige ansatte.

I omtalen av tilpasset opplæring og dilemmaet mellom fellesskapets rammer og elevers individuelle behov i kap. 2.2.1 savner FUG et tydeligere foreldreperspektiv.

FUG mener at dette spennet må forstås i lys av inkluderingsperspektivet i ny opplæringslov, der økt oppmerksomhet om elevers rettigheter og behov ikke bør ses som et problem, men som et uttrykk for et ønske om å høre til og lykkes i fellesskapet. Når foreldre etterspør tilpasning, handler dette ofte om at barnet ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen eller ikke opplever tilhørighet. Dette berører kjernen i fellesskolens mål om likeverdig opplæring.

Utfordringene knyttet til tilpasset opplæring handler dermed ikke bare om individuelle behov eller forventninger, men også om hvordan skolen prioriterer, organiserer og støtter den ordinære opplæringen. FUGs foreldreundersøkelse viser at om lag fire av ti foreldre opplever at skolen ikke setter inn tilstrekkelige tiltak når barnet har ekstra behov, og omtrent like mange opplever at tiltakene som iverksettes ikke følges opp over tid. I den samme undersøkelsen kommer det også fram at manglende koordinering og svak informasjonsflyt mellom skole og hjem kan forsterke utfordringer for elever som strever ([FUG nov.2025](#) s. 26 og 37).

FUG mener derfor at betydningen av godt og systematisk samarbeid og dialog mellom skole og hjem bør løftes tydeligere fram i teksten, både som en sentral forutsetning for å lykkes med tilpasset opplæring i praksis og for å utvikle inkluderende fellesskap som gir rom for mangfold og reelle mestringmuligheter for alle elever.

Teksten berører allerede foreldrenes medansvar, men vi savner en tydeligere beskrivelse av skolens rolle i å legge til rette for reell medvirkning. Som den profesjonelle parten har skolen et særlig ansvar for å invitere foreldre inn i samarbeidet, åpne for dialog og skape inkluderende møteplasser. Når skolen aktivt legger til rette for samarbeid og fellesskap mellom foreldre, styrkes grunnlaget for engasjement og felles ansvar rundt elevenes skolehverdag.

3. Læring er krevende, og skolen er kompleks

FUG støtter at læring forstås som krevende og sammensatt, og mener at et bredt læringssyn er nødvendig for å ivareta en inkluderende praksis. Det er viktig at teksten anerkjenner at barn lærer på ulike måter og i ulikt tempo, og at trygghet, tilhørighet og relasjoner er grunnleggende for læring.

Samtidig savner vi at foreldrerollen og skole–hjem-samarbeidets betydning for læring løftes tydeligere fram som en del av skolens kompleksitet. Forskning viser en

sammenheng mellom foreldres utdanningsnivå og elevers skoleprestasjoner, men peker også på at det er mulig å redusere sosiale forskjeller og forbedre læringsutbyttet gjennom et styrket skole–hjem-samarbeid, særlig for elever fra familier med lavere sosioøkonomisk status. Dette kan blant annet innebære å gi foreldre bedre forutsetninger for å støtte barnas læring, bidra til forståelse av skolens språk og forventninger, og møte alle elever med høye, men realistiske forventninger uavhengig av bakgrunn. Foreldresamarbeid fremstår dermed som en sentral, men til dels underutnyttet ressurs i arbeidet for en mer inkluderende og likeverdig skole. Et godt og tillitsfullt samarbeid mellom skole og hjem har dokumentert sammenheng med elevers motivasjon, arbeidsinnsats, faglige utbytte og utdanningsambisjoner (Drugli & Nordahl, 2016).

Når teksten peker på forhold utenfor skolens direkte kontroll, som søvn, helse og hjemmeforhold, er det derfor viktig også å vise hvordan skolen kan arbeide systematisk med disse faktorene gjennom partnerskap og respektfull dialog med hjemmet.

Hvordan kommuniserer teksten om læring?

Denne delen av teksten framstår også i hovedsak både utdypende og grundig. For å gjøre den mer tilgjengelig og enklere å ta i bruk i praksis, kan det være hensiktsmessig med kortere deloppsummeringer og tydeligere punkter med «*hva betyr dette for skolehverdagen?*»

Videre bør teksten, når hjemmets rolle omtales, tydeliggjøre at familier har ulike forutsetninger for å følge opp barnas skolehverdag. Et slikt perspektiv understreker at løsningen ligger i samarbeid og tilrettelegging, fremfor forventninger om «lik foreldrekapasitet».

Avslutning

Avslutningsvis vil FUG fremheve betydningen av at foreldre anerkjennes som viktige samarbeidspartnere i skolens arbeid. Skal fellesskolen lykkes med sitt brede oppdrag i møte med økt mangfold og økende kompleksitet, forutsetter dette et systematisk og tillitsfullt samarbeid mellom skole og hjem. Foreldre må inviteres inn i dialog og reell medvirkning.

FUG håper at våre innspill kan bidra til å tydeliggjøre dette perspektivet i det videre arbeidet i Fellesskoleutvalget, slik at skole–hjem-samarbeid framstår som en integrert del av arbeidet med læring, inkludering og likeverdig opplæring.

Med vennlig hilsen

Ståle Sand Kalkvik

Leder FUG

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur